

สรุปรายงาน
การประชุมเชิงวิชาการระดับภูมิภาคแอฟริกา – เอเชียแปซิฟิก
ว่าด้วยการเสริมสร้างความเข้มแข็งของกรอบกฎหมายเพื่อต่อต้านการลักลอบค้าสัตว์ป่า-พืชป่าผิดกฎหมาย
(Africa-Asia Pacific Symposium on Strengthening Legal Frameworks
to Combat Wildlife Crime)
ระหว่างวันที่ ๔ – ๕ กรกฎาคม ๒๕๖๐
โรงแรมอมารี วอเตอร์เกท กรุงเทพมหานคร



Empowered lives.
Resilient nations.



บทนำ

สมาชิกสภานิติบัญญัติแห่งชาติ จากคณะกรรมการการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ได้แก่ พลโท ชัยยุทธ พร้อมสุข ประธานคณะกรรมการการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม และพลเรือเอก วีระพันธ์ สุขก้อน ประธานคณะกรรมการการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมทางทะเลและชายฝั่ง เข้าร่วมการประชุมเชิงวิชาการระดับภูมิภาคแอฟริกา – เอเชียแปซิฟิก ว่าด้วยการเสริมสร้างความเข้มแข็งของกรอบกฎหมายเพื่อต่อต้านการลักลอบค้าสัตว์ป่า-พืชป่าผิดกฎหมาย (Africa-Asia Pacific Symposium on Strengthening Legal Frameworks to Combat Wildlife Crime) ระหว่างวันที่ ๔ – ๕ กรกฎาคม ๒๕๖๐ ณ โรงแรม อมารี วอเตอร์เกท กรุงเทพมหานคร ในโอกาสนี้ พลโท ชัยยุทธ พร้อมสุข ประธานคณะกรรมการฯ ได้รับเชิญให้เป็นผู้ร่วมอภิปรายหลักบนเวที (Panelist) ในการอภิปราย ช่วงที่ ๔ “มุมมองของภาคนิติบัญญัติ” (Parliamentary Perspectives) ร่วมกับสมาชิกรัฐสภาจากฟิลิปปินส์และแทนซาเนียด้วยในช่วงบ่ายของการประชุมวันที่สอง



บรรยากาศการถ่ายรูปผู้เข้าร่วมการสัมมนาเป็นที่ระลึกร่วมกัน

การประชุมเชิงวิชาการระดับภูมิภาคแอฟริกา – เอเชียแปซิฟิก ว่าด้วยการเสริมสร้างความเข้มแข็งของกรอบกฎหมายเพื่อต่อต้านการลักลอบค้าสัตว์ป่า-พืชป่าผิดกฎหมาย จัดโดยความร่วมมือระหว่างคณะทำงานเฉพาะกิจระหว่างหน่วยงานของสหประชาชาติว่าด้วยการค้าสัตว์ป่าและของป่าผิดกฎหมาย (United Nations Inter-Agency Task Force on Illicit Trade in Wildlife and Forest Products) ซึ่งประกอบด้วยหน่วยงาน ๕ หน่วยงาน ได้แก่ (๑) สำนักงานเลขาธิการอนุสัญญาว่าด้วยการค้าระหว่างประเทศซึ่งชนิดสัตว์ป่าและพืชป่าที่ใกล้สูญพันธุ์ (Convention on International Trade in Endangered Species of Wild Fauna and Flora : CITES) (๒) สำนักงานกิจการเศรษฐกิจและสังคมแห่งสหประชาชาติ (United Nations Department of Economic and Social Affairs : UNDESA) (๓) โครงการพัฒนาแห่งสหประชาชาติ (United Nations Development Programme : UNDP) (๔) โครงการสิ่งแวดล้อมแห่งสหประชาชาติ (United Nations Environment Programme : UNEP) และ (๕) สำนักงานป้องกันยาเสพติดและปราบปรามอาชญากรรมแห่งสหประชาชาติ (United Nations Office on Drugs and Crime : UNODC) กับองค์การระหว่างประเทศอื่น และกระทรวงการต่างประเทศแห่งราชอาณาจักรนอร์เวย์

การประชุมมีวัตถุประสงค์มุ่งหมายให้ผู้เข้าร่วมการสัมมนาได้รับทราบข้อมูลในกรอบกฎหมายเพื่อต่อต้านการลักลอบค้าสัตว์ป่า-พืชป่าผิดกฎหมาย เสริมสร้างเครือข่ายความร่วมมือระหว่างภูมิภาคแอฟริกา-เอเชียแปซิฟิก เนื่องจากพบว่าส่วนใหญ่ปัญหาการลักลอบค้าสัตว์ป่า-พืชป่าผิดกฎหมายเกิดขึ้นในภูมิภาคดังกล่าว รวมทั้งระดมสมองแลกเปลี่ยนข้อมูล ความคิดเห็น และประสบการณ์ เพื่อแสวงหาแนวปฏิบัติที่ดี เกี่ยวกับกรอบกฎหมายและการบังคับใช้กฎหมายเพื่อต่อต้านการลักลอบค้าสัตว์ป่า-พืชป่าผิดกฎหมาย

การประชุมได้จำแนกกลุ่มเป้าหมายผู้เข้าร่วมออกเป็น ๓ กลุ่ม คือ (๑) เจ้าหน้าที่อาวุโสของรัฐซึ่งรับผิดชอบการกำหนดนโยบายและการบังคับใช้กฎหมายปราบปรามการลักลอบค้าสัตว์ป่า-พืชป่าผิดกฎหมายจาก ๒๒ ประเทศ (จากอาเซียน ๘ ประเทศ ได้แก่ ไทย กัมพูชา อินโดนีเซีย ลาว มาเลเซีย เมียนมา ฟิลิปปินส์ และเวียดนาม) (๒) สมาชิกรัฐสภา จาก ๔ ประเทศ ได้แก่ ไทย กัมพูชา ลาว และแทนซาเนีย และ (๓) ผู้แทนจากองค์การระหว่างประเทศ องค์กรภาคประชาสังคม (NGOs) และองค์กรผู้สังเกตการณ์

รูปแบบของการประชุมจัดขึ้นตามกำหนดการจำนวน ๒ วัน โดยจำแนกการประชุมเป็น ๒ ส่วนหลัก ประกอบด้วย (๑) การประชุมห้องใหญ่ (Plenary session) สำหรับพิธีเปิดการประชุม การอภิปราย และพิธีปิดการประชุม และ (๒) การประชุมคู่ขนาน (Parallel break-out session) สำหรับการประชุมย่อย ซึ่งดำเนินการคู่ขนานในรูปแบบการประชุมเชิงปฏิบัติการ (Workshop session) ทั้งสิ้น ๒ หัวข้อ



บรรยากาศระหว่างการประชุม และอภิปราย

องค์ประกอบผู้เข้าร่วมการประชุมจากสถานิติบัญญัติแห่งชาติ

สมาชิกสถานิติบัญญัติแห่งชาติ ซึ่งเป็นผู้แทนจากคณะกรรมการการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม สถานิติบัญญัติแห่งชาติ เข้าร่วมการประชุม ๒ คน ประกอบด้วย

๑. พลโท ชัยยุทธ พร้อมสุข ประธานคณะกรรมการการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม
๒. พลเรือเอก วีระพันธ์ สุขก้อน ประธานคณะอนุกรรมการการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมทางทะเลและชายฝั่ง

นอกจากนี้ ยังได้รับการสนับสนุนการปฏิบัติการกิจกรรมระหว่างการประชุมจากข้าราชการสังกัดสำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร และข้าราชการสังกัดสำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา รวม ๔ คน ประกอบด้วย

๑. นายธนูคม บำรุงผล ผู้บังคับบัญชากลุ่มงานสหภาพรัฐสภา สำนักงานองค์การรัฐสภาระหว่างประเทศ สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร
๒. นายประจักษ์ มอญจำแลง นักวิเทศสัมพันธ์ชำนาญการ กลุ่มงานสหภาพรัฐสภา สำนักงานองค์การรัฐสภาระหว่างประเทศ สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร
๓. นายจุลทรรศน์ ไสกระจ่าง นักวิเทศสัมพันธ์ชำนาญการ กลุ่มงานสหภาพรัฐสภา สำนักงานองค์การรัฐสภาระหว่างประเทศ สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร
๔. นายพิวัฒน์ สามวัง นิติกรปฏิบัติการ กลุ่มงานคณะกรรมการการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม สำนักกรรมการ ๑ สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา

สรุปผลการประชุม

☒ วันอังคารที่ ๔ กรกฎาคม ๒๕๖๐

ช่วงที่หนึ่ง : ภาพรวม (ห้องบอลรูม ซี (Ballroom C) ชั้น ๖)

พลโท ชัยยุทธ พร้อมสุข ประธานคณะกรรมการการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม พร้อมด้วยพลเรือเอก วีระพันธ์ สุขก้อน ประธานคณะอนุกรรมการการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมทางทะเลและชายฝั่ง เข้าร่วมการประชุมในช่วงที่หนึ่ง ซึ่งสรุปกิจกรรมทั้งหมดได้ ดังนี้

• พิธีเปิดการประชุม

ผู้แทนจาก UNEP ได้แก่ นายแอนดี เรนน์ (Mr. Andy Raine) และ ดร. อีซาเบลล์ ลูอิส (Dr. Isabelle Louis) กล่าวเปิดการประชุม และแนะนำภาพรวมของกิจกรรมทั้ง ๒ วัน ในส่วนที่เป็นวัตถุประสงค์ของการประชุม ได้กล่าวถึงความมุ่งหวังที่จะให้ผู้เข้าร่วมแลกเปลี่ยนข้อมูล ความคิดเห็น และประสบการณ์เกี่ยวกับการลักลอบค้าสัตว์ป่า-พืชป่าผิดกฎหมายในประเทศของตน ตลอดจนจนสร้างเครือข่ายความร่วมมือระหว่างกัน

จากนั้น นางสาวลิซา ฟาร์โรเวย์ (Ms. Lisa Farroway) และนางสาวแพตตี มัวร์ (Ms. Patti Moore) ได้แสดงสถิติที่เกี่ยวข้องกับกรอบกฎหมายเพื่อต่อต้านการลักลอบการค้าสัตว์ป่า โดยรวบรวมจากข้อมูลของประเทศผู้เข้าร่วม ๒๒ ประเทศ จำแนกเป็นประเทศที่มีแผนปฏิบัติการแห่งชาติ จำนวน ๑๕ ประเทศ ประเทศที่มีกฎหมายภายในตามเกณฑ์ Category ๒ และ ๓ ของ CITES จำนวน ๑๒ ประเทศ และประเทศที่ริเริ่มโครงการ Global Wildlife Program จำนวน ๑๒ ประเทศ



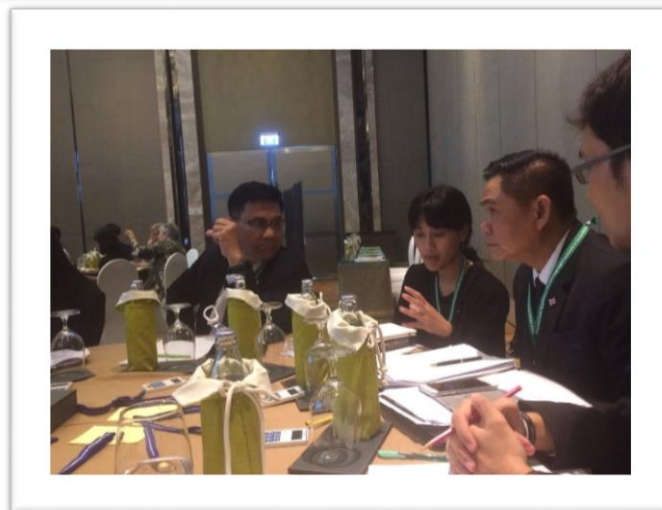
สถิติซึ่งรวบรวมจากข้อมูลของประเทศผู้เข้าร่วม

• **การอภิปรายภารกิจของคณะทำงานเฉพาะกิจระหว่างหน่วยงานของสหประชาชาติว่าด้วยการค้าสัตว์ป่าและของป่าผิดกฎหมาย (United Nations Inter-Agency Task Force on Illicit Trade in Wildlife and Forest Products)**

ผู้แทนจากคณะทำงานเฉพาะกิจฯ ทั้ง ๕ หน่วยงาน ได้แก่ (๑) นายฮวน คาร์ลอส บาสเกซ (Mr. Juan Carlos Vasquez) จากสำนักงานเลขาธิการ CITES (๒) นายฮอร์เก รืออส (Mr. Jorge Rios) จาก UNODC (๓) นางสาวบาร์บารา ทาโวรา-เจนซิล (Ms. Barbara Tavora-Jainchill) จาก UNDESA/UNFF (๔) นางสาวมาเรีย โซคอร์โร แมนกูเอท (Ms. Maria Socorro Manguiat) จาก UNEP และ (๕) นางสาวลิซา ฟาร์โรเวย์ (Ms. Lisa Farroway) จาก UNDP พร้อมด้วยนายไมเม คาเวลีเยร์ (Mr. Jaime Cavellier) จาก GEF ซึ่งทำหน้าที่ผู้ดำเนินรายการ ได้ร่วมอภิปรายถึงหน้าที่ของคณะทำงานเฉพาะกิจฯ ที่ให้ความสำคัญต่อการประสานงานระหว่างกันในระดับองค์การระหว่างประเทศ เพื่อหยุดยั้งการลักลอบค้าสัตว์ป่า-พืชป่าผิดกฎหมาย พร้อมทั้งแสดงความคาดหวังว่าการประชุมครั้งนี้ที่ประชุมจะสามารถบรรลุผลลัพธ์อันเป็นข้อเสนอแนะที่ช่วยแก้ไขปัญหาลักลอบค้าสัตว์ป่า-พืชป่าผิดกฎหมายอย่างมีนัยสำคัญ

• **การเสนอผลการวิเคราะห์สถานะและช่องว่างในการควบคุมการค้าสัตว์ป่าและของป่าผิดกฎหมาย และการป้องกันและปราบปรามการค้าสัตว์ป่าและของป่าผิดกฎหมาย**

นางสาวมาร์ซีล ยีทเตอร์ (Ms. Marceil Yeater) ที่ปรึกษาด้านกฎหมายอาวุโสขององค์กรเพื่อการพัฒนาระหว่างประเทศแห่งสหรัฐอเมริกา (USAID) ได้อภิปรายในประเด็นการสร้างความรู้และความเข้าใจให้แก่ผู้เข้าร่วม พร้อมทั้งกำหนดขอบเขตข้อเสนอแนะบางประการสำหรับกรอบกฎหมายที่เกี่ยวข้อง เพื่อแสดงให้เห็นถึงช่องโหว่ทางกฎหมาย ซึ่งเป็นประเด็นคำถามนำสำหรับการระดมสมองในการประชุมย่อยคู่ขนานในช่วงบ่ายต่อไป



บรรยากาศระหว่างการรับฟังการอภิปราย

ช่วงที่สอง : การประชุมคู่ขนาน (Parallel break-out session) (แยกห้องให้เข้าร่วมตามความสนใจ)

● **กลุ่ม ๒ เอ (Group 2A) : หัวข้อ “การจัดการทรัพยากรธรรมชาติและการควบคุมการค้าทรัพยากรธรรมชาติ (Natural resource management and trade regulation)”**

การประชุมในหัวข้อ “การจัดการทรัพยากรธรรมชาติและการควบคุมการค้าทรัพยากรธรรมชาติ (Natural resource management and trade regulation)” จัดขึ้น ณ ห้อง Breakout ชั้น ๙ ซึ่งพลโท ชัยยุทธ พร้อมสุข ประธานคณะกรรมการการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม พร้อมด้วยพลเรือเอก วีระพันธ์ สุขก้อน ประธานคณะอนุกรรมการการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมทางทะเลและชายฝั่ง เข้าร่วมการประชุมย่อยภายใต้หัวข้อดังกล่าว

ช่วงแรก ที่ประชุมรับฟังการนำเสนอประเด็นนำการระดมสมอง ในหัวข้อ “การจัดการทรัพยากรธรรมชาติและบทบาทของชุมชน – มุ่งเน้นพันธุ์ป่าไม้” โดยนางสาวบาร์บารา ทาโวรา-เจนซิล (Ms. Barbara Tavora-Jainchill) จาก UNDESA/UNFF และนางสาวโซฟี เอช. เฟลนสบอร์ก (Ms. Sofie H. Flensborg) จากสำนักงานเลขาธิการ CITES ซึ่งบรรยายในลักษณะของการแนะนำภารกิจ/วัตถุประสงค์ของ UNDESA/UNFF มีสถานะเป็นหน่วยงานภายใต้การกำกับของสำนักงานเลขาธิการสหประชาชาติ รับผิดชอบประเด็นด้านการพัฒนา ซึ่งรวมถึงเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน ๑๗ ประการ (Sustainable Development Goals : SDGs) และความตกลงระหว่างประเทศที่เกี่ยวข้องกับป่าไม้ เป็นต้น

จากนั้น ที่ประชุมรับฟังการนำเสนอประเด็นนำการระดมสมอง ในหัวข้อ “ข้อกำหนดขั้นต่ำของอนุสัญญา CITES ต่อการดำเนินการทางกฎหมายภายในประเทศ” โดยนางสาวโซฟี เอช. เฟลนสบอร์ก (Ms. Sofie H. Flensborg) จากสำนักงานเลขาธิการ CITES ซึ่งบรรยายในรายละเอียดเกี่ยวกับพันธุ์สัตว์ป่าและพันธุ์ไม้ที่บรรจุไว้ในภาคผนวกของ CITES โดยเฉพาะการจำแนกรูปแบบของการค้าที่เข้าข่ายถูกกฎหมายและผิดกฎหมาย ทางเลือกที่เหมาะสมสำหรับการปรับปรุงและเสริมสร้างความเข้มแข็งของกรอบกฎหมายภายในประเทศ การแนะนำโครงการแนวคิดริเริ่มใหม่เกี่ยวกับพันธุ์ไม้โดย CITES สำหรับปี ๒๕๖๐ – ๒๕๖๔ ระดับของกฎหมายภายในประเทศตามเกณฑ์ Category ๑ – ๓ ของประเทศภาคี CITES และบทบัญญัติสำคัญที่ปรากฏในอนุสัญญา CITES เป็นต้น

เมื่อได้เวลาสมควรแล้ว ที่ประชุมจึงแบ่งกลุ่มย่อยออกเป็น ๔ กลุ่มย่อย เพื่อระดมสมองในประเด็นทางเลือกที่เหมาะสมสำหรับการปรับปรุงและเสริมสร้างความเข้มแข็งของกรอบกฎหมายภายในประเทศ ทั้งนี้ ที่ประชุมได้รวบรวมจัดทำเอกสารสรุปผลการระดมสมองของแต่ละกลุ่มสำหรับนำไปรายงานต่อที่ประชุมเต็มคณะในช่วงเช้าของการประชุมวันที่สองต่อไป



บรรยากาศการแบ่งกลุ่มระดมสมอง

● **กลุ่ม ๒ บี (Group 2B) : หัวข้อ “กระบวนการยุติธรรมทางอาญาและกลไกความร่วมมือระหว่างภูมิภาค (Criminal justice and inter-regional mechanisms)”**

การประชุมในหัวข้อ “กระบวนการยุติธรรมทางอาญาและกลไกความร่วมมือระหว่างภูมิภาค (Criminal justice and inter-regional mechanisms)” จัดขึ้น ณ ห้องบอลรูม ซี (Ballroom C) ชั้น ๖ ที่ประชุมรับฟังการบรรยายในหัวข้อ “บทบัญญัติขั้นต่ำของกฎหมายอาญา” และ “บทลงโทษ มาตรการลงโทษ และมาตรฐานของกลไกภายในภูมิภาคและระหว่างภูมิภาค” มุ่งเน้นการหารือในประเด็นของการบังคับใช้กฎหมาย โดยเฉพาะการกำหนดให้การลักลอบค้าสัตว์ป่า-พืชป่าผิดกฎหมายเป็นความผิดออกจากรัจ และถือเป็นการกระทำผิดทางอาญาภายใต้กรอบกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับสัตว์ป่า-พืชป่า จากนั้น ที่ประชุมจึงแบ่งกลุ่มย่อยเพื่อระดมสมองและได้รวบรวมจัดทำเอกสารสรุปผลการระดมสมองเป็นเอกสารสำหรับนำไปรายงานต่อที่ประชุมเต็มคณะในช่วงเช้าของการประชุมวันที่สองต่อไป



บันทึกภาพร่วมกับคณะผู้แทนจากอินโดนีเซีย

☒ **วันพุธที่ ๕ กรกฎาคม ๒๕๖๐**

ช่วงที่สาม : รายงานผลการระดมสมอง (ห้องบอลรูม ซี (Ballroom C) ชั้น ๖)

พลโท ชัยยุทธ พร้อมสุข ประธานคณะกรรมการการแพทย์การธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม พร้อมด้วยพลเรือเอก วีระพันธ์ สุขก้อน ประธานคณะกรรมการการแพทย์การธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมทางทะเลและชายฝั่ง เข้าร่วมการประชุมในช่วงที่สาม ซึ่งสรุปกิจกรรมทั้งหมดได้ ดังนี้

● **รายงานผลการระดมสมองของ กลุ่ม ๒ เอ**

ผู้แทนจากกลุ่ม ๒ เอ นำเสนอสรุปผลการระดมสมองโดยเริ่มต้นจากการกำหนดประเด็นปัญหาว่ากฎหมายภายในประเทศควรสอดคล้องกับเกณฑ์ขั้นต่ำของอนุสัญญา CITES และมีข้อเสนอแนะ ๔ ประการ ได้แก่

(๑) การแต่งตั้งเจ้าหน้าที่ของรัฐ การกำหนดอำนาจ หน้าที่ และความร่วมมือ ในสาระสำคัญ เสนอแนะให้มีการสร้างความร่วมมือในระดับกระทรวงภายในประเทศ รวมศูนย์อำนาจในหน่วยงานเดียว แบ่งสรรความรับผิดชอบตามภารกิจให้ชัดเจน และติดตามผลการปฏิบัติโดยมีชุมชนเป็นศูนย์กลาง เป็นต้น

(๒) การควบคุมให้มีกฎหมายและข้อห้ามเกี่ยวกับการลักลอบค้าสัตว์ป่า-พืชป่าผิดกฎหมาย ในสาระสำคัญ เสนอแนะให้กฎหมายต้องจัดประเภทของข้อห้าม ข้อจำกัด และขออนุญาตอย่างชัดเจน ให้มีกระบวนการแจ้งเบาะแสที่สามารถเข้าถึงได้ง่าย ให้บัญญัติกฎหมายเพื่อควบคุมการค้าออนไลน์ และให้นำค่าปรับไปสนับสนุนภารกิจของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เป็นต้น

(๓) บทลงโทษ ในสาระสำคัญ เสนอแนะให้สร้างสมดุลของบทลงโทษโดยถือว่าอาชญากรรมการลักลอบค้าสัตว์ป่า-พืชป่าผิดกฎหมาย เป็นการกระทำผิดกฎหมายขั้นร้ายแรง และให้มีบทลงโทษในกรณีที่มีเจตนากระทำความผิด เป็นต้น และ

(๔) การริบทรัพย์จากการค้าสัตว์ป่าผิดกฎหมาย ในสาระสำคัญ เสนอแนะให้ริบทรัพย์ทุกอย่างที่ผู้กระทำความผิดใช้ในการกระทำความผิด และให้มีการตรวจสอบการขาย และการประมวลทรัพย์สินที่ได้จากการริบทรัพย์ เป็นต้น

นอกจากนี้ ยังได้เสนอแนะกลไกที่เป็นไปได้สำหรับการสร้างความร่วมมือระดับภูมิภาค ซึ่งอาจกระทำได้ด้วย (๑) การจัดประชุมระหว่างหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ในระดับชาติ ภูมิภาค และอนุภูมิภาค (๒) การแลกเปลี่ยนข้อมูลระหว่างภูมิภาค และ (๓) การติดต่อสื่อสารระดับทวิภาคีอย่างไม่เป็นทางการ

• รายงานผลการระดมสมองของ กลุ่ม ๒ ปี

ผู้แทนจากกลุ่ม ๒ ปี นำเสนอสรุปผลการระดมสมองโดยจำแนกในรายละเอียดของการบังคับใช้กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับสัตว์ป่า ดังนี้

(๑) การกระทำใดบ้างที่ควรมีบทลงโทษฐานความผิดทางอาญา ภายใต้กรอบกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับสัตว์ป่าโดยเฉพาะ เช่น การล่าสัตว์ป่าผิดกฎหมาย การครอบครองสัตว์ป่าผิดกฎหมาย การขนส่งสัตว์ป่าผิดกฎหมาย การซื้อขายสัตว์ป่าผิดกฎหมาย เป็นต้น

(๒) การกระทำใดบ้างที่ควรเพิ่มบทลงโทษ เช่น การคอร์รัปชัน การฟอกเงิน การกระทำความผิดซ้ำ เป็นต้น

(๓) กรอบกฎหมายควรลงโทษกรณีการค้าพันธุ์สัตว์ป่าที่ฝ่าฝืนกฎหมายภายในประเทศและระหว่างประเทศ เช่น พันธุ์สัตว์ป่าภายในประเทศ พันธุ์สัตว์ป่าที่อยู่ในรายการภาคผนวกของ CITES เป็นต้น

(๔) กรอบกฎหมายควรกำหนดบทลงโทษกรณีการกระทำความผิดกับสัตว์ป่า เช่น โทษขั้นต่ำ โทษขั้นสูง (ไม่น้อยกว่า ๔ ปี) โทษขั้นสูง (กำหนดให้อยู่ในระดับที่ถือเป็นความผิดออกจากรัจ) และ

(๕) การตัดสินของศาลควรอยู่ภายใต้พื้นฐานตามปัจจัยต่าง ๆ เช่น ประเภทของการกระทำความผิด เจตนาของการกระทำความผิด ประเภทพันธุ์สัตว์ป่า ความเสียหายที่เกิดขึ้น เป็นต้น

ช่วงที่สี่ : มุมมองของฝ่ายนิติบัญญัติ (ห้องบอลรูม ซี (Ballroom C) ชั้น ๖)

- การอภิปรายโดยสมาชิกรัฐสภา ในประเด็นเกี่ยวกับอำนาจในภาคนิติบัญญัติ แนวปฏิบัติที่ดี และอำนาจอื่น ๆ ที่สามารถสนับสนุนรัฐบาลเพื่อต่อต้านอาชญากรรมต่อสัตว์ป่า-พืชป่า

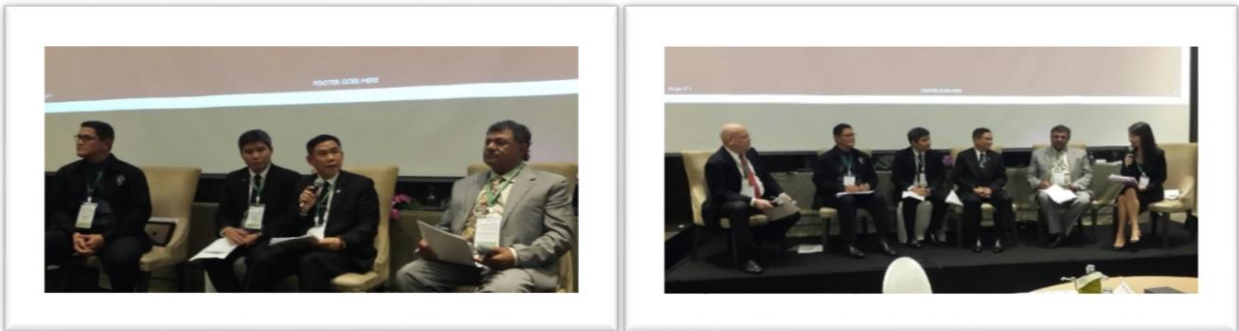
พลโท ชัยยุทธ พร้อมสุข ประธานคณะกรรมการการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ได้รับเชิญให้ร่วมอภิปรายบนเวทีในฐานะผู้ร่วมอภิปรายหลัก (Panelist) ร่วมกับนายเรย์มอนด์ เดโมคริตโต ซี. เมนโดซา (Hon. Mr. Raymond Democrito C. Mendoza) สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบบัญชีรายชื่อแห่งฟิลิปปินส์ และนายจิตู วลาจราล โซนี (Hon. Mr. Jitu Vljajral Soni) สมาชิกรัฐสภาแห่งแทนซาเนีย และประธานกลุ่มเพื่อนสิ่งแวดล้อมของสมาชิกรัฐสภาแห่งแทนซาเนีย โดยมี ดร. แครก เคิร์กแพทริก (Dr. Craig Kirkpatrick) และนางสาวแซลลี่ หยาง (Ms. Sallie Yang) ทำหน้าที่ผู้ดำเนินรายการ

ในโอกาสนี้ พลโท ชัยยุทธ พร้อมสุข ประธานคณะกรรมการฯ ได้ตอบคำถามจากผู้ดำเนินรายการ ในประเด็นต่าง ๆ ดังนี้

(๑) ประสบการณ์ส่วนตัวในการปกป้องความหลากหลายทางชีวภาพ โดยแลกเปลี่ยนประสบการณ์เมื่อครั้งที่ตนได้รับมอบหมายให้ปฏิบัติราชการในท้องที่ทุรกันดารบริเวณแนวชายแดน จึงได้ประจักษ์ถึงผลกระทบของการบุกรุกตัดไม้ทำลายป่าในพื้นที่ และได้ตระหนักว่าป่าไม้เป็นองค์ประกอบที่สำคัญยิ่งต่อระบบนิเวศที่สมบูรณ์สำหรับประชาชน ชุมชน และสิ่งมีชีวิตต่าง ๆ ก่อนที่จะเกษียณอายุราชการ ตนมีความสนใจในกิจกรรมการชี้จรรยาบรรณเสือภูเขาไปยังพื้นที่ป่าไม้เพื่อออกกำลังกายและเก็บข้อมูล เมื่อได้เข้ามาทำหน้าที่สมาชิกสภานิติบัญญัติแห่งชาติ ตนได้มีโอกาสสวมกลุ่มกับเพื่อนสมาชิกสภานิติบัญญัติแห่งชาติท่านอื่นที่มีความสนใจในกิจกรรมการชี้จรรยาบรรณเสือภูเขา และใช้โอกาสดังกล่าวพบปะประชาชนในพื้นที่อยู่เป็นประจำ โดยใช้โอกาสในการรับทราบปัญหา และข้อร้องเรียนของประชาชนในพื้นที่เพื่อนำมาใช้ในการทำหน้าที่สมาชิกสภานิติบัญญัติ-

แห่งชาติ นอกจากนี้ ยังได้ใช้โครงการจักรยานเสือภูเขาส่งเสริมให้ประชาชนเกิดจิตสำนึกรักป่าไม้และสิ่งแวดล้อม ตลอดจนเห็นความสำคัญของป่าไม้ในฐานะเป็นชีวลัยของทั้งมนุษย์และสัตว์ป่า อนึ่ง ในฐานะประธานคณะกรรมการบริหารฯ ตนเห็นว่า กิจกรรมดังกล่าวมุ่งหวังให้ประชาชนตระหนักถึงปัญหาสิ่งแวดล้อมซึ่งมีผลกระทบต่อการดำรงชีวิตของพวกเขา อีกทั้งยังให้ประชาชนได้เรียนรู้ว่าการอนุรักษ์ป่าไม้และสัตว์ป่าถือเป็นส่วนหนึ่งของการพัฒนาอย่างยั่งยืน ด้วยประสบการณ์ที่กล่าวมาทั้งหมด ตนจึงพร้อมช่วยเหลือสาธารณชนเพื่อทะนุบำรุงป่าไม้ ภูเขา และทะเลในประเทศไทย และพร้อมให้ความร่วมมือกับหุ้นส่วนระหว่างประเทศ ทั้งในระดับภูมิภาคและระดับนานาชาติ

(๒) การบูรณาการกฎหมายภายในประเทศให้สอดคล้องกับพันธกรณีระหว่างประเทศ ประเทศไทย ในฐานะภาคีสัญญา CITES ได้ให้ความมั่นใจว่ากฎหมายภายในประเทศจะคุ้มครองพันธุ์สัตว์ป่าตามรายการของ CITES ไม่ว่าสัตว์ป่าจะมีต้นกำเนิดจากแหล่งใดก็ตาม ตลอดจนการห้ามขยายพันธุ์สัตว์ป่าเพื่อการค้าตามรายการของ CITES ในภาคผนวก ๑ และ ๒ ทั้งยังกำหนดระดับของบทลงโทษเมื่อมีการกระทำความผิด ให้อยู่ในมาตรฐานเดียวกัน ในส่วนของการบูรณาการกฎหมาย สถานิติบัญญัติแห่งชาติ ได้ออกพระราชบัญญัติสงวนและคุ้มครองสัตว์ป่า พ.ศ. ๒๕๕๘ พร้อมด้วยแผนปฏิบัติการแห่งชาติว่าด้วยงาช้าง ขณะที่ได้ปรับปรุงพระราชบัญญัติสงวนและคุ้มครองสัตว์ป่า พ.ศ. ๒๕๕๗ ซึ่งประกาศให้ช้างแอฟริกาเป็นสัตว์ป่าคุ้มครอง ส่งผลให้มีการขยายผลในด้านการบังคับใช้กฎหมายเกี่ยวกับการค้างาช้าง จนได้รับการยอมรับในเวทีการประชุม CITES ตลอดจนช่วยยกระดับสถานภาพของประเทศไทยในเรื่องดังกล่าว จากเดิมที่อยู่ในระดับนำกังวลอย่างยิ่ง (Primary concern) มาเป็นระดับนำกังวลในระดับรอง (Secondary concern)

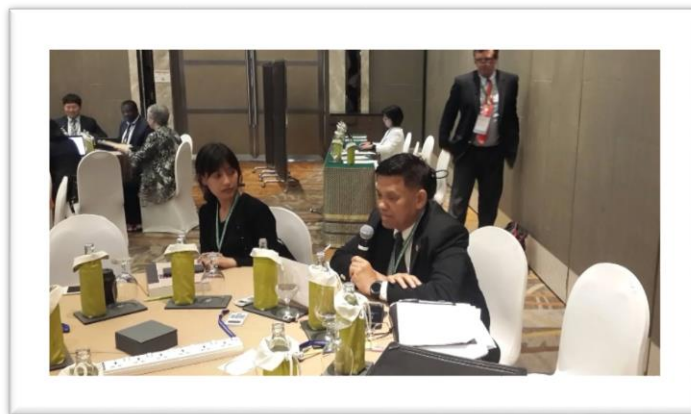


พลโท ชัยยุทธ พร้อมสุข ประธานคณะกรรมการการทรัพยากรธรรมชาติ
และสิ่งแวดล้อม ระหว่างอภิปรายบนเวทีร่วมกับสมาชิกรัฐสภา
จากฟิลิปปินส์และแทนซาเนีย

(๓) แรงจูงใจให้การบังคับใช้กฎหมายมีประสิทธิภาพ โดยสถานิติบัญญัติแห่งชาติกำลังเตรียมความพร้อมในการพิจารณาให้มีการจัดตั้งกองทุน “กองทุนคุ้มครองพันธุ์สัตว์ป่าและการชดเชยคืน (Wildlife Conservation Restitution Fund)” เพื่อส่งเสริมให้การจัดสรรงบประมาณสำหรับการบังคับใช้กฎหมายมีความยั่งยืนยิ่งขึ้น โดยเฉพาะเป็นแรงจูงใจให้แก่ผู้แจ้งเบาะแสและผู้บังคับใช้กฎหมาย โดยจะนำทรัพย์สินของผู้กระทำความผิดที่ได้จากการริบและยึดมาเข้ากองทุนดังกล่าว ดังนั้น จึงถือได้ว่าผู้กระทำความผิดเป็นผู้จ่ายค่าปรับชดเชยให้แก่การอนุรักษ์สัตว์ป่า นอกจากนี้ ยังมีแนวทางอื่นที่สามารถบังคับใช้จากกฎหมายที่มีอยู่แล้ว มาเป็นแรงจูงใจให้แก่ผู้แจ้งเบาะแสและผู้บังคับใช้กฎหมาย เช่น อาศัยบทบัญญัติในพระราชบัญญัติที่เกี่ยวข้องให้มีการนำทรัพย์สินที่ได้จากการริบและยึดจากอาชญากรรมข้ามชาติ และอาชญากรรมฟอกเงิน อันมีมูลเหตุจากการกระทำความผิดฐานที่เกี่ยวกับทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ตลอดจนการนำค่าธรรมเนียมจากอุทยานแห่งชาติสมทบเข้ากองทุน เป็นต้น

(๔) ความร่วมมือระหว่างประเทศเพื่อหยุดยั้งการลักลอบค้าสัตว์ป่าผิดกฎหมาย สภานิติบัญญัติแห่งชาติยืนยันการสนับสนุนความร่วมมือระดับภูมิภาคในกรอบสมัชชารัฐสภาอาเซียน (ASEAN Inter-Parliamentary Assembly : AIPA) อันเป็นเครือข่ายเชื่อมโยงรัฐสภาในกลุ่มประเทศอาเซียน เพื่อลดช่องว่างทางกฎหมายที่เกี่ยวกับการคุ้มครองสัตว์ป่าและการบังคับใช้กฎหมาย โดยอาศัยกลไกการประชุม AIPA Caucus ซึ่งให้ความสำคัญกับประเด็นการลักลอบค้าสัตว์ป่า-พืชป่าผิดกฎหมายในภูมิภาค โดยเฉพาะการบรรจุประเด็นดังกล่าวเป็นวาระถาวรในการประชุมระดับคณะทำงานของการประชุม AIPA Caucus ด้วย

อนึ่ง ในประเด็นข้างต้น พลเรือเอก วีระพันธ์ สุขก้อน ประธานคณะอนุกรรมการการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมทางทะเลและชายฝั่ง ในฐานะหัวหน้าคณะผู้แทนสภานิติบัญญัติแห่งชาติ ซึ่งจะเดินทางไปเข้าร่วมการประชุม AIPA Caucus ครั้งที่ ๙ ระหว่างวันที่ ๑๗ - ๒๐ กรกฎาคม ๒๕๖๐ ณ สาธารณรัฐอินโดนีเซีย ได้แลกเปลี่ยนข้อมูลเกี่ยวกับประเด็นที่ประเทศไทยประสงค์จะขอรับการสนับสนุนในที่ประชุม AIPA Caucus ครั้งที่ ๙ ในเรื่องการตั้งชุดเฉพาะกิจในการป้องกันและปราบปรามการลักลอบค้าไม้พะยุง ตลอดจนการผลักดันให้ประเทศสมาชิกส่งผู้แทนเข้าร่วมทำงานในชุดเฉพาะกิจดังกล่าว และสนับสนุนให้มีการศึกษาเพื่อวิเคราะห์ความเสี่ยงต่อการใกล้สูญพันธุ์ของไม้พะยุงในธรรมชาติ (Non-detriment findings : NDF) ก่อนการออกหนังสืออนุญาตส่งออกพันธุ์พืชอนุรักษ์เพื่อการค้าระหว่างประเทศ โดยพะยุงเป็นพืชป่าที่อยู่ในบัญชีชนิดพันธุ์หมายเลข ๒ ของอนุสัญญาไซเตส (Appendix II - เป็นชนิดพันธุ์ที่ยังไม่ถึงกับใกล้จะสูญพันธุ์ จึงยังอนุญาตให้ค้าได้ แต่ต้องมีการควบคุมไม่ให้เกิดความเสียหายหรือลดปริมาณลงอย่างรวดเร็วจนใกล้จะสูญพันธุ์ โดยประเทศที่จะส่งออกต้องออกหนังสืออนุญาตให้ส่งออกและรับรองว่าการส่งออกแต่ละครั้งจะไม่กระทบต่อการดำรงอยู่ของชนิดพันธุ์นั้นในธรรมชาติ) ให้เป็นไปตามพันธกรณีของอนุสัญญา CITES และเป็นไปตามพระราชบัญญัติพันธุ์พืช



พลเรือเอก วีระพันธ์ สุขก้อน ประธานคณะอนุกรรมการการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมทางทะเลและชายฝั่ง นำเสนอข้อมูลเพิ่มเติมเกี่ยวกับข้อเสนอของไทยเกี่ยวกับไม้พะยุง ในการประชุม AIPA Caucus ครั้งที่ ๙

ช่วงที่ห้า : ก้าวต่อไป (ห้องบอลรูม ซี (Ballroom C) ชั้น ๖)

พลโท ชัยยุทธ พร้อมสุข ประธานคณะกรรมการการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม พร้อมด้วยพลเรือเอก วีระพันธ์ สุขก้อน ประธานคณะอนุกรรมการการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมทางทะเลและชายฝั่ง เข้าร่วมการประชุมในช่วงที่ห้า ซึ่งสรุปกิจกรรมทั้งหมดได้ ดังนี้

**• การอภิปราย : ก้าวต่อไปของการจัดการกับปัญหาการลักลอบค้าสัตว์ป่า-พืชป่าผิดกฎหมาย
บทสรุปจากการประชุม และพิธีปิดการประชุม**

ผู้แทนจากคณะทำงานเฉพาะกิจฯ จำนวน ๔ หน่วยงาน ได้แก่ (๑) นายฮวน คาร์ลอส บาสเกซ (Mr. Juan Carlos Vasquez) จากสำนักงานเลขาธิการ CITES (๒) นายฮอร์เก รืออส (Mr. Jorge Rios) จาก UNODC (๓) นางสาวบาร์บารา ทาโรวา-เจนซิล (Ms. Barbara Tavora-Jainchill) จาก UNDESA/UNFF และ (๔) นางสาวมาเรีย โซคอร์โร แมนกูเอท (Ms. Maria Socorro Manguiat) จาก UNEP ร่วมกับนายไซมอน โรเบิร์ตสัน (Mr. Simon Robertson) จาก World Bank และนางสาวมาร์ซีล ยีทเตอร์ (Ms. Marceil Yeater) ที่ปรึกษาด้านกฎหมายอาวุโสของ USAID พร้อมด้วยนายไจเม คาเวลีเยร์ (Mr. Jaime Cavellier) จาก GEF ซึ่งทำหน้าที่ผู้ดำเนินรายการ ได้ร่วมอภิปรายถึงแนวทางเพื่อให้การป้องกันและปราบปรามการลักลอบค้าสัตว์ป่า-พืชป่าผิดกฎหมายเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ โดยอ้างอิงจากรายงานผลการระดมสมองอันเป็นข้อเสนอแนะจากผู้เข้าร่วม ให้เป็นฐานของการดำเนินการเพื่อปรับปรุงกรอบกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับสัตว์ป่าต่อไป ในตอนท้ายผู้แทนจาก UNEP ได้แก่ นายแอนดี เรนน์ (Mr. Andy Raine) และดร. อีซาเบลล์ ลูอิส (Dr. Isabelle Louis) กล่าวปิดการประชุม และขอบคุณผู้เข้าร่วมสำหรับการสนับสนุนสารัตถะที่เกี่ยวข้อง ยังผลให้การประชุมบรรลุวัตถุประสงค์ทุกประการ

บทสรุป

การประชุมเชิงวิชาการระดับภูมิภาคแอฟริกา – เอเชียแปซิฟิก ว่าด้วยการเสริมสร้างความเข้มแข็งกรอบกฎหมายเพื่อต่อต้านการลักลอบค้าสัตว์ป่า-พืชป่าผิดกฎหมาย บรรลุเป้าหมายและวัตถุประสงค์ที่ผู้จัดกิจกรรมได้วางไว้ โดยเฉพาะการส่งเสริมให้ที่ประชุมได้แสดงทรรศนะ ตลอดจนมุมมองของกรอบกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับสัตว์ป่า ภายใต้บทบาทและหน้าที่ของตัวแทนจากภาคส่วนต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง ท้ายสุด ที่ประชุมได้มีข้อเสนอแนะร่วมกัน จำนวน ๑๐ ข้อ ดังนี้

๑. ให้พัฒนาชุดรูปแบบของบทบัญญัติทางกฎหมาย ซึ่งสามารถนำมาใช้สร้างความเข้มแข็งของกรอบกฎหมายภายในประเทศ
๒. รวบรวมแนวปฏิบัติที่ดี และบทวิเคราะห์เชิงเปรียบเทียบในด้านบทลงโทษ ตลอดจนแลกเปลี่ยนข้อมูลดังกล่าวร่วมกัน
๓. พัฒนาเครื่องมือการศึกษารูปแบบออนไลน์ เพื่อนำมาใช้สร้างความเข้มแข็งของกรอบกฎหมายภายในประเทศ
๔. บรรจุกฎหมายและกรณีศึกษาที่เกี่ยวข้องไว้ในฐานข้อมูล
๕. จัดให้มีการฝึกอบรมเพื่อเสริมสร้างกลไกความร่วมมือระหว่างหน่วยงานภายในประเทศ เพื่อเสริมสร้างขีดความสามารถในการปฏิบัติการ
๖. จัดลำดับความสำคัญของความผิดที่เกี่ยวข้องกับสัตว์ป่า และอำนวยความสะดวกการสานเสวนาเพื่อแก้ไขปัญหาระหว่างผู้เกี่ยวข้อง
๗. ส่งเสริมการพัฒนาความร่วมมือทางกฎหมายระหว่างประเทศในระดับภูมิภาคและระหว่างภูมิภาค
๘. ในอนาคต ให้สมาชิกรัฐสภามีส่วนร่วมเพื่อหารือและสร้างความเข้มแข็งของกรอบกฎหมายภายในประเทศ
๙. สนับสนุนการสร้างเครือข่ายระหว่างผู้ปฏิบัติ อัยการ ผู้บังคับใช้กฎหมาย และผู้พิพากษา
๑๐. ทบทวนสถานะของกรอบกติกาที่คุ้มครองสัตว์ป่า ภายใต้โครงการของ CITES สำหรับกฎหมายระดับชาติและโครงการริเริ่มอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง

ข้อคิดเห็น/ข้อเสนอแนะ

จากบทสรุปของการประชุมข้างต้น จึงมีข้อคิดเห็น/ข้อเสนอแนะ ดังนี้

๑. การประชุมในครั้งนี้เป็นโอกาสอันดีให้ผู้เข้าร่วมการประชุมได้แลกเปลี่ยนข้อมูล ความคิดเห็น และประสบการณ์ ตลอดจนแนวปฏิบัติที่ดี ในเรื่องการป้องกันและปราบปรามการลักลอบค้าสัตว์ป่า-พืชป่าผิดกฎหมาย ซึ่งจะช่วยส่งเสริมให้การแก้ไขปัญหาดังกล่าวทั้งภายในประเทศและระหว่างประเทศ มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น โดยเฉพาะหากพิจารณาจากกลุ่มเป้าหมายผู้เข้าร่วมการประชุม ซึ่งมีบทบาทหน้าที่ทั้งในฐานะผู้ออกกฎหมาย ผู้ตรวจสอบการปฏิบัติ ผู้ปฏิบัติ ผู้บังคับใช้กฎหมาย และผู้รณรงค์การต่อต้านการลักลอบค้าสัตว์ป่า-พืชป่าผิดกฎหมายได้ร่วมกันให้ทรรศนะและมุมมองจากประสบการณ์ในด้านการป้องกันและปราบปรามการลักลอบค้าสัตว์ป่า-พืชป่าผิดกฎหมายตามหน้าที่ความรับผิดชอบของตน ส่งผลให้เกิดการแลกเปลี่ยนอันจะเป็นประโยชน์ต่อการปรับปรุงกรอบกฎหมายและแนวปฏิบัติเพื่อดำเนินการในเรื่องนี้

๒. การบูรณาการทางกฎหมาย หรือการปรับกฎหมายให้สอดคล้องกัน (Legal harmonization) ของนานาประเทศในการป้องกันและปราบปรามการลักลอบค้าสัตว์ป่า-พืชป่าผิดกฎหมาย ซึ่งเป็นกุญแจสำคัญในการลดช่องว่างทางกฎหมายที่แต่ละประเทศมี ทั้งในแง่ของการคุ้มครองที่เท่าเทียมกัน และการอำนวยความสะดวกในการบังคับใช้กฎหมายของผู้ปฏิบัติ นับเป็นกระแสซึ่งที่ประชุมให้ความสำคัญเป็นพิเศษ จึงควรทบทวนเนื้อหาภายใต้บทบัญญัติของกฎหมายภายในประเทศที่มีอยู่ว่าสอดคล้องกับเกณฑ์หรือข้อกำหนดขั้นต่ำของพันธกรณีระหว่างประเทศต่าง ๆ ที่ไทยเป็นภาคีแล้วหรือไม่

จัดทำโดย

กลุ่มงานสหภาพรัฐสภา

สำนักองค์การรัฐสภาระหว่างประเทศ

สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร